

Sygn. akt III Ca 959/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędzia SO Barbara Braziewicz (spr.)

SR del. Marcin Rak

Protokolant Dominika Tarasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko S. K. (K.)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 25 marca 2013 r., sygn. akt III RC 651/12

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- a) **w punkcie 2 w ten sposób, że zasądzone w punkcie 1 alimenty wynoszą 800 zł (osiemset złotych) miesięcznie;**
- b) **w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 642 zł (sześćset czterdzieści dwa złote) z tytułu zwrotu kosztów procesu;**
- c) **w punkcie 4 o tyle, że w miejsce kwoty 48 zł nakazuje pobrać od pozwanego kwotę 138 zł (sto trzydzieści osiem złotych);**

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 129 zł (sto dwadzieścia dziewięć złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

4. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim kwotę 90 zł (dziewięćdziesiąt złotych) z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym;

5. nie obciąża powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi w postępowaniu odwoławczym.

SSR del. Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Barbara Braziewicz

UZASADNIENIE

Powódka P. K., pozwem z dnia 30 października 2012 roku, skierowanym przeciwko S. K. domagała się podwyższenia alimentów z kwoty 570 złotych do kwoty 1.000 miesięcznie. Podała, że ma 16 lat i od czasu ustalenia ostatnich alimentów wzrosły jej potrzeby. Obecnie pobiera naukę w liceum, pozostaje pod opieką lekarza neurologa i alergologa. Miesięczny koszt utrzymania matka powódki oceniała na 1.400 złotych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Podał, że jego zarobki nie uległy prawie żadnej zmianie. Choruje na nadciśnienie. Ma na utrzymaniu 10 letnią córkę oraz bezrobotną żonę. Łączne wydatki na utrzymanie wnoszą około 3.300 złotych.

Wyrokiem z dnia 25 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 650 złotych miesięcznie począwszy od 15 stycznia 2013 roku, płatne do 20-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki, w miejsce alimentów w kwocie po 570 złotych wynikających z ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim w dniu 22 kwietnia 2010 roku, sygn. akt III Rc 60/10, w pozostałej części oddalił powództwo, zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, obciążył nieuiszczonymi kosztami sądowymi i orzekł o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Wyrok ten zapadł po ustaleniu, że w ugodzie sądowej zawartej dnia 22 kwietnia 2010 roku pozwany przyjął na siebie obowiązek płacenia na rzecz małoletniej powódki alimentów w kwocie po 570 złotych miesięcznie. W dacie ustalania alimentów matka małoletniej powódki pracowała dorywczo, mieszkała z dziećmi, oprócz małoletniej powódki miała na utrzymaniu córkę w wieku 6 lat. Pozwany pracował w kopalni i zarabiał średnio 6317 złotych brutto miesięcznie. Miał na utrzymaniu córkę w wieku 8 lat.

Dalej ustalił Sąd Rejonowy, że obecnie małoletnia powódka ma 16 lat, uczęszcza do I klasy Liceum Ogólnokształcącego, do klasy mundurowej. Miesięczny koszt jej utrzymania wynosi około 1.127 złotych. Matka małoletniej powódki ma 39 lat, nie ma wyuczonego zawodu. Utrzymuje dwoje dzieci tj. małoletnią powódkę drugą 10 – letnią córkę, na którą pobiera alimenty po 600 zł miesięcznie. Zamieszkuje w domu stanowiącym jej własność. Z tytułu obowiązków wykonywanych w ramach umowy o dzieło otrzymuje od 150 do 250 złotych miesięcznie.

Ustalił też Sąd Rejonowy, że pozwany ma 46 lat, jest zatrudniony w KWK (...) ze średnim wynagrodzeniem miesięcznym 6.973 złote brutto. Mieszka z żoną i 10 – letnią córką. Miesięczny koszt utrzymania rodziny wynosi około 2.100 złotych.

Mając na względzie te ustalenia Sąd Rejonowy wskazał, że podstawą prawną roszczenia pozwu są art. 133, art. 135 i 138 k.r.o. Wywiódł, że zgodnie z tymi regulacjami rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które jeszcze nie jest w stanie się utrzymać samodzielnie. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego może polegać, w całości lub w części na osobistych staraniach o jego utrzymanie lub wychowanie. Rodzice zobowiązani są do zapewnienia dziecku utrzymania na takiej samej stopie, na jakiej sami żyją, niezależnie od tego, czy żyją wspólnie z nimi czy też oddzielnie. Nie jest to zależne od stanu niedostatku dziecka. W razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego. Ponieważ zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, to zmiana w zakresie tychże potrzeb lub możliwości świadczy o zmianie stosunków. Wobec tego rozstrzygnięcie o żądaniu opartym na art. 138 k.r.o. wymaga porównania stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich podwyższeniu.

Dokonując takiego porównania Sąd Rejonowy wskazał, że od daty ostatniego w przedmiocie alimentów upłynęły prawie trzy lata. W tym czasie wzrosły ogólne koszty utrzymania. Małoletnia powódka jest obecnie uczennicą I klasy liceum, klasy mundurowej, co związane jest z większymi wydatkami. Zatem niewątpliwie od daty poprzedniego

orzekania wzrosły usprawiedliwione potrzeby małoletniej powódki. Jednak szacowaną przez matkę powódki na 1.400 złotych kwotę utrzymania małoletniej uznał za zawyżoną.

Oceniając możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego Sąd Rejonowy miał na względzie, że jego wynagrodzenie wzrosło z kwoty 6.317 złotych od 6.973 złotych miesięcznie. Pomimo konieczności ponoszenia określonych wydatków jego sytuacja uległa zatem poprawie. Prócz stałego, znacznego wynagrodzenia, pozwanemu przysługuje szereg dodatków do wynagrodzenia a także deputat węglowy. Okoliczności te wskazują, że możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego, który prócz małoletniej powódki i córki ma na utrzymaniu żonę pozwalają na płacenie alimentów wyższych jedynie o kwotę 80 zł miesięcznie łącznie.

Wobec tego, zdaniem Sądu Rejonowego, alimenty w kwocie po 650 zł miesięcznie leżą w granicach możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego oraz są adekwatne do usprawiedliwionych potrzeb małoletniej powódki. W pozostałym zakresie matka małoletniej winna się przyczynić finansowo do jej utrzymania i w tym zakresie sąd oddalił powództwo.

Orzeczenie o kosztach stron i sądowych Sąd Rejonowy uzasadnił treścią art. 98 k.p.c. art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zaś rozstrzygnięcie o rygorze treścią art. 333§1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku w części oddalającej powództwo wniosła powódka zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż zakres możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego uzasadniałożenie alimentów w kwocie po 650 złotych, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że możliwości zarobkowe pozwanego pozwalają nałożenie alimentów w kwocie po 1.000 złotych. Nadto zarzuciła naruszenie art. 233§1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego, bez jego wszechstronnego rozważenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne wymagają korekty o tyle, że jak wynika z zaświadczenia o zarobkach średni miesięczny dochód pozwanego uwzględniający dodatkowe świadczenia wynosił około 7.387 złotych brutto tj. około 4.800 złotych netto (wynagrodzenie brutto 83.676,45 – podatek 6.670 i składki 18.241,16 oraz inne potrącenia 1080 = łącznie 57.685,29 / 12 = 4.807,10). Nadto pozwany otrzymuje deputat węglowy o wartości brutto 4.976 złotych rocznie.

Pozostałe poczynione ustalenia faktyczne w zakresie dotyczącym sytuacji materialnej i osobistej małoletniej powódki i jej rodziców były prawidłowe i znajdowały oparcie w zgromadzonym w sprawie i prawidłowo ocenionym przez Sąd Rejonowy materiale dowodowym.

Sąd Okręgowy ustalenia te, przy uwzględnieniu dokonanej na wstępie korekty, uznaje za własne.

Przechodząc do oceny prawidłowości zastosowania przez Sąd Rejonowy regulacji art. 138 k.r.o. wskazać trzeba, że niewątpliwie w sprawie została wykazana przesłanka zwiększenia potrzeb życiowych powódki. Zaistniała ona chociażby z uwagi na upływ blisko 3 lat od daty poprzedniego ustalenia wysokości obowiązku alimentacyjnego i faktu podjęcia nauki w szkole średniej.

Także w zakresie możliwości zarobkowych pozwanego nastąpiła zmiana albowiem jego wynagrodzenie wzrosło o około 1.000 złotych brutto (z 6.317 do 7.387 złotych), nie licząc aktualnie przysługującego deputatu węglowego.

Opisane zmiany w sytuacji stron należało rozważyć w kontekście art. 135 k.r.o. zgodnie z którym zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Jak się powszechnie przyjmuje rozmiar usprawiedliwionych potrzeb dziecka, niezdolnego jeszcze do samodzielnego utrzymania się, stymulowany jest zasadą utrzymania równej stopy życiowej. Usprawiedliwione potrzeby dziecka

powinny być oceniane nie tylko na podstawie wieku, lecz również miejsca pobytu dziecka, jego środowiska, możliwości zarobkowych zobowiązanych do jego utrzymania i wielu okoliczności każdego konkretnego przypadku. Pojęcia usprawiedliwionych potrzeb nie można odrywać zwłaszcza od pojęcia zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Pojęcia te w praktyce pozostają we wzajemnej zależności i obie przesłanki wzajemnie na siebie rzutują, zwłaszcza przy ustalaniu przez sąd wysokości alimentów.

Konsekwentnie zatem, w przypadku alimentów należnych dziecku od rodziców o wysokości świadczeń nie stanowi tylko i wyłącznie konieczność zapewnienia godziwych warunków bytowania z uwzględnieniem np. jego wieku, stanu zdrowia i wykształcenia. Decydującą dla rozmiaru usprawiedliwionych potrzeb dziecka, niezdolnego jeszcze do samodzielnego jest bowiem zasada utrzymania równej stopy życiowej (tak: T. D. w Komentarzu do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, teza 6 do art. 135 k.r.o., publikowany w zbiorze elektronicznym LexPolonica).

W tym kontekście ustalenie kwoty miesięcznych bieżących alimentów na poziomie wskazanym przez Sąd Rejonowy nie było właściwe. Wszak mając na względzie potrzeby powódki usprawiedliwione zasadą utrzymania równej stopy życiowej, a także istotną poprawę zarobków pozwanego w okresie od ostatniego ustalenia wysokości alimentów, usprawiedliwione było obciążenie go obowiązkiem świadczenia na rzecz powódki kwoty 800 złotych miesięcznie. Stanowi to mniej niż 1/4 jego dochodów wynoszących średnio w skali roku 4.800 netto uwzględniając dodatkowe świadczenia bez deputatu węglowego.

Z drugiej jednak strony, brak było podstaw do nałożenia na pozwanego wyższych zobowiązań względem powódki gdy zważyło się na usprawiedliwione potrzeby jego obecnej żony i drugiej córki wobec których również jest on zobowiązany do alimentacji. Istotnym było także, że pozwany co prawda nie wykazuje osobistych starań w wychowanie powódki jednak przekazuje jej opał oraz wypłacany przez jego pracodawcę dodatek na pomocne szkolne. Wartość tych świadczeń wynosi łącznie około 950 złotych rocznie.

Nie można też pominąć, że obowiązek alimentacyjny obciąża w równym stopniu matkę powódki, która oprócz starań wychowawczych i osobistych świadczeń, także powinna się przyczyniać finansowo do utrzymania powódki stosownie do własnych zdolności zarobkowych.

Z tych też względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok ustalając wysokość obciążających pozwanego alimentów na kwotę 800 złotych miesięcznie.

Konsekwencją tej zmiany musiała być zmiana rozstrzygnięcia o kosztach procesu i kosztach sądowych. Skoro wartość przedmiotu sporu wynosiła 5.160 złotych $((1000-570)*12)$, zaś pozwany uległ co do świadczeń które pozwalają na ustalenie wartości przedmiotu sporu na poziomie 2.760 złotych $((800-570)*12)$, oznaczało to, że przegrał on spór w 53,5% i w takiej części zobowiązany był zwrócić powódce poniesione przez nią koszty procesu wynoszące 1.200 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości stawki minimalnej, odpowiedniej do wartości przedmiotu sprawy i zgodnej z §6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku poz. 461). Wobec tego kwota obciążających pozwanego kosztów procesu wynosiła 642 złote $(1.200*53,5\%)$. Podobnie na podstawie art. 113 ust. 1 obowiązującej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 k.p.c. konieczna była zmiana rozstrzygnięcia o obciążających pozwanego kosztach sądowych przez Sądem Rejonowym, które zobowiązany był pokryć do kwoty 138 złotych $(tj. 2.760*5\%)$.

W pozostałej części, na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalono jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Ponieważ wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 4.200 złotych $((1000-650)*12)$, zaś pozwany uległ co do świadczeń które pozwalają na ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia na poziomie 1.800 złotych $((800-650)*12)$, oznaczało to, że przegrał on spór w 43% i w takiej części zobowiązany był zwrócić powódce poniesione przez nią koszty postępowania odwoławczego wynoszące 300 złotych i obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym

wysokości stawki minimalnej, odpowiedniej do wartości przedmiotu zaskarżenia , zgodnie z §6 pkt 3 w zw. z §13 ust. 1 pkt 1 cytowanego rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Na podstawie art. 113 ust.1 obowiązującej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Okręgowy pobrał od pozwanego część kosztów sądowych od uiszczenia których powódka była zwolniona. Koszty te obliczono od wartości świadczenia uwzględnionego na skutek apelacji $((800-650)*12*5\%)$.

Na podstawie art. 113 ust. 4 tejże ustawy Sąd Okręgowy odstąpił od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi, w części w jakiej apelacja okazała się niezasadna uznając, że sytuacja osobista i materialna powódki wypełnia znamiona szczególnie uzasadnionego przypadku pozwalającego na takie rozstrzygnięcie.

SSR del. Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Barbara Braziewicz